

ВІСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ В БЕРЛІНІ

Berlin C 2, Breite Straße 36, Ausgang 5, Telefon: E 1 Berolina 1214

Виходять щомісячно під редакцією д-ра Зенона Кузелі.

Річник V. № 6 (34) .

Берлін, дня 30. листопада 1937

УКРАЇНОЗНАВСТВО В АКАДЕМІЧНІМ ЖИТТІ НІМЕЧЧИНИ ЗА 1937 РІК

(ВУНІ) В тягу минулого академічного 1936/37 року українознавство в Німеччині, крім кількох лекторатів на університетах по маленьких містах центру і заходу, найміцніше закорінилось на трьох східних університетах, себто в Берліні, Бресляві та Кенігсберзі. В зимі минулого року першенство в цім відношенню належало Альбертовому університету в Кенігсберзі, де проф. К. Г. Маєр читав вступ до вивчення української мови а проф. Ганс Кох зорганізував окремий цикл викладів про Україну, її історію, культуру, географію та промисловість. З окремими рефератами виступали професор національної економії Оберлендер, доцент географ Плечке, др. Кремер та інші.

В біжучому зимовому семестрі оголосив проф. К. Г. Маєр у Кенігсберзі курс "Історії старої української літератури", що тішиться дуже великим числом слухачів, та семинарні вправи "Слово о полку Ігореві та староруські літописи". Крім того з рамени старославного "Королівського німецького Товариства" виголосив професор К. Г. Маєр реферат "Східноєвропейсь-

кі народи у світлі їх літератур" (дня 5 листопада ц.р.). Свою увагу сконцентрував прелегент зокрема на українцях, росіянах та поляках, а впершу чергу саме якраз на українцях, як на першій народі східної Європи, що розвинув власну високоартистичну літературу, яка відбивала в собі всі більші міжнародні європейські літературні напрямки в протилежність до письменства російського.

Е. Бреславі оживились українознавчі студії в звязку з призначенням на тамошній університет професора Коха з Кенігсбергу. Проф. Ганс Кох обійняв катедру історії східної Європи та директорство над "Остеуропа-Інститутом". У цьому семестрі оголосив він вправи на тему "Русь-Україна та Литва" 1240 - 1386". Також сильно узгляднена Україна у великих проваджених професором Кохом вправах "Вступ до історії східної Європи".

На університеті в Берліні професор і директор славянського семінара Макс Фасмер оголосив цього року курс лекцій про "Кобзаря" Шевченка.

ПОЧАТКИ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Виїмок із викладів д-ра З. К у з е л і про розвиток і сучасний стан українознавства.

(ВУНІ) Як сама назва вказує, виходить українознавство далеко поза рямці звичайного розуміння цього слова. Українознавство звязувалося у нас давніше лише з історією, мовою, літературою й етнографією й треба було щойно довгих десятиліть, щоб поширити його на інші, теж не менше важні ділянки студій: бож українознавство має дати знання про Україну й український народ в усіх проявах його життя й творчости в минулому й сучасному, в матеріальному й духовому, з відповідним і належним дослідчим представленням території та всіх природних прояв і умов, що впливали й впливають на утворення життя й фізичного, матеріального й умового розвитку мешканців української землі та битвореного на ній українського народу. Розвиток українознавства й поширення його змістового засягу звязані нерозлучно з історичною долею українського народу та процесом розвитку української національної й національно-державницької думки, що щойно на протязі XIX-ого століття прибрав ясні й конкретні форми, не зважаючи навіть на несприятливі політичні обставини. Політичні невзгоди, упадок власної державности, розділ українських земель між Моск-

вою й Польщею, розірвання культурної єдності й скріплення чужих політичних і культурних впливів, а в дальшу чергу пляновий наступ чужих ідеологій при помочі школи, церкви й державного апарату розірвали теж тяглість нашої національно-державної традиції, розбили - за козаччини відновлену - єдність українського народу й притмили та ослабили українську національну свідомість та стали на перепоні вчасному виступові свідомих українознавчих дослідів. Всеж таки булоб великою помилкою зачинати українознавство щойно від Рубана, Калиновського чи Павловського та інших письменників, учених і збирачів кінця XVIII-ого й початку XIX-ого століття.

Початки українознавства сягають у нас далеко старших часів і, хоч вони нераз формою і змістом примітивніші, треба їх відповідно відзначити, бо на свій час мали вони для своїх і для чужих велике значіння, а далі служать новим доказом на те, що наше т.зв. відродження на переломі 18-ого й 19 століття не можна, як це звичайно робиться, занадто звязувати з чужими впливами антикварности, романтизму і т.д., коли воно перше всього щільно сповне з рідною землею та власною, лише трохи приспаном або викривленою традицією...

Українознавчі праці цього часу, що виходять уже поза рямці історії, хроніки та мемуару, не вийшли, як звичайно приймається, тільки з антикварного інтересу, щоб збираючи й оголошуючи матеріяли про українське минуле та старий український побут рятувати його перед забуттям та нівеляцією нових загально-імперських форм життя. Не заперечуючи цього мотиву, як також значного впливу чужих праць з обсягу українознавства та новітніх західноєвропейських стремлінь народознавства, мусимо згідно з новішими дослідями (м.и. проф. Дорошенка) прийняти їх генетичний звязок з поглядами, плянами й діями тодішнього свідомого українського громадянства, що пляново приступило до публікування історичних, етнографічних та статистично-економічних праць з обсягу українознавства, щоб ужити їх за аргументи в оборону політичних і класових домагань провідних верстов українського народу, щоб, оглядаючись в глиб минулого, знайти в своїй минувшині моральну опору, правну підставу і силу для боротьби за свої історичні форми політичного й громадського ладу. І так побіч процесу насильного ламання й завмирання старих, більш політичних форм українського життя народжується й інтенсивніє місцевий процес національного відпору, що в нас звикли називати національним відродженням. Воно в нас зачалося перед Гардером і Грімом, Брентаном і Арнімом, перед Челяковським і Шафариком і перед Вуком Караджічем і Копітаром, хоч як високо цінимо їх позитивні впливи для нашої справи. Заслуги Полетик, Марковичів, Безбородьків, Ханенків, Чепів, Капністів і и. далеко важніші для зрозуміння генези нашого відродження, а "История Русов" в числених відписах мала далеко більший вплив на наш розвиток кінцем XVIII-ого й початком XIX-ого століття, як напр., "Штіммен дер Фелькер", "Пісні Оссіяна", "Слованске старожітності" Шафарика або листи Копітара...

УКРАЇНІКА В НІМЕЦЬКИХ ВИДАННЯХ.

(ВУНІ) Поскільки слова "Україна" або "український народ" відмінялися в німецьких виданнях за останні два місяці (жовтень-листопад)

справді дуже часто, то це торкається в першу чергу політичних щоденників. Тому найновіша україніка на німецькій мові має переважно актуально-публіцистичний характер. Такі німецькі писання на українські теми призначені для масового читача, який воліє кілька ядерних висновків і низку маркантних фактів, аніж - теоретичні розумування. Публіцистичний характер такої україніки передришає також і вибір тем. Назагал три основні українознавчі питання найбільше всього поширені в сучасній німецькій україніці. По-перше - цілість української проблеми, як міжнародньо-політичної справи. По-друге - сучасне положення українського народу, що - розшматований в кількох державах - є одним з найбільше покривджених в повоєнній добі народів Європи. По-третє - стан підсовітської України та національно-визвольна боротьба українців у ССРСР. Не вважаючи на переважно публіцистичне трактування зазначених питань, підходять німецькі автори до справ українського народу як найбільше поважно та наскрізь позитивно. Свідомий своєї мети та політично випколений публіцист "не гасить те, що не палить його нації"...

Щодо українського народу зокрема, то сучасні німецькі публіцисти в своїх писаннях не дошукуються плям в українському житті навіть тоді, колиб такі плями могли де-не-де для чужого спостерігача з'явитися. Явище, яке промовляє і без пояснень!

В жовтні місяці побував у Німеччині відомий швайцарський публіцист П е р Б р і к е (редактор часопису "Журналь де Женев"), який в різних містах (Берлін, Штутгарт, Франкфурт над Майном та ин.) виголосив свій відчит про поневолені не-російські народи в ССРСР і Лігу Націй. Головним ініціатором цієї подорожі П.Бріке був "Німецький Закордонний Клуб", з яким у цій справі співпрацювали "Німецько-Європейський Культурний Союз", "Франкфуртський Союз Промисловости і Торговлі" та інші німецькі організації. П.Бріке розповідав у своїх викладах про тяжку боротьбу українського й кавказських народів проти московсько-більшевицького поневолення. Ліга Націй, яка це поневолення вможливила, малаб заповідяну нею кривду направити та підтримати поневолені Москвою неросійські народи в їх боротьбі за повне національне усамостійнення. Дуже успішні виступи П.Бріке знайшли в німецькій щоденній пресі особливо жваві відгуки. Майже всі поважніші німецькі щоденники помістили з цього приводу статті або довші замітки, зупиняючися уважно над положенням Східної України під московсько-більшевицькою займанщиною. Німецькі пресові голоси з нагоди викладової діяльності П.Бріке не замовкли ще дотепер. Сам Бріке переповів головну частину свого берлінського викладу (про Україну, Грузію та інші поневолені Москвою народи) в статті, що призначена для грудневого числа берлінського місячника "Европейше Ревю". Витяг з тієї статті помістив 25 листопада щоденник "Берлінер Тагеблят" під вимовним заголовком: "Совітський Союз - в'язниця народів". Як і в згаданій статті, так і в більшості інших німецьких статей з приводу відчитів П.Бріке, не забракло підкреслення тієї обставини, що суверенність України не зникла та що визволена Україна уявлялаб собою великодержаву.

Над цілістю "політичної долі України" зупинилася 12 листопада не-підписана довга стаття в провідному національно-соціалістичному органі "Фелькішер Беобахтер". Справа України розглядається в тій статті як міжнародньо-політична проблема, що досі ще не знайшла реально-політичного розв'язання. В статті зачеплені деякі найважливіші події з української минувшини та питання політично-економічного взаємовідношення України й Ро-

сії. Мовляв, власне при сучасному міжнародньому положенню висувуються наперед особливо виразно історичні, господарські та політичні мотиви, які усправедливлюють самостійність українського державного ладу. "Гуманітарні демократії" Європи терплять мовчки ненормальне положення підсовітської України і "Фелькішер Беобахтер" їх картає як тих, що нівечать міжнародньо-правні засади. Національного духа українців не зломано і безнастанні селянські повстання в Україні свідчать про витривале стремління українців скинути московське ярмо. Своєчасне визволення України зпід насильного панування московського Комінтерну мало істотний вплив на загальне політичне й господарське положення Європи, сприяло рішальній боротьбі (Ферніхтунгскампф) проти огнища світової комуністичної пошесті та рівночасно послужило і до поборювання господарського застою на європейських ринках.

Стаття в "Фелькішер Беобахтер" не поминула згадати про розміри українських етнографічних теренів і численість їх населення, характеризуючи український народ, як народ "з високо розвинутою культурою і незмірними природними багатствами"; народ, що "може оглядатися на свою тисячелітню героїчну боротьбу за свою політичну незалежність". Ріжниця поміж українцями та москалями - щодо життєвого успосіблення, культурного наставлення й мови - для "Фелькішер Беобахтер" вповні ясна. Москалі є прихильниками колективного володіння землею, а українці - виразні приватні власники. Щодо мови, то ще в 17 столітті були в закордонно-політичному уряді московських царів особливі перекладчики для української мови.

Відгук частини світової преси на згадану статтю про "політичну долю України" був настільки помітний, що "Фелькішер Беобахтер" висловлювався з цього приводу також пізніше.

Природньо, що останні події в підсовітській Україні звернули на себе збільшену увагу також і з боку німецької преси. 30.серпня поповнив самогубство голова підсовітсько-української "ради народніх комісарів" Панас Любченко і тогож дня був призначений його наступником - Михайло Бондаренко, який вже в першій половині листопаду опинився в положенню в'язня в московській ("Лубянській") в'язниці. Хоч формальним наступником Бондаренка став Сухомлин, проте фактичним і особливим диктатором над підсовітською Україною став з доручення Сталіна жид Ізраїль Леплевський. Над цими подіями зупинялася німецька преса дуже уважно. Згадки про Україну надрукували деякі берлінські щоденники м.ин. також і з нагоди публичного викладу проф.д-ра І.Мірчука про "основні принципи виховання в ССРСР", що відбувся 19.листопада на берлінському університеті. Справами молоді в УССР цікавляться в сучасній Німеччині немало.

Проблемами українських земель поза ССРСР цікавиться назагал німецька преса також немало. Систематичні огляди (инколи навіть окремі статті) з'являються в цьому відношенню майже постійно напр. в берлінському двотижневику "Остлянд". В статті "Ді Вестукраїне" (ч.20 з 15.жовтня) обговорив др. К. (др. Отто Кредель, начальний редактор журналу) сучасну польсько-українську проблему. В томуж числі на іншому місці згадане м.ин. про відношення Г.Сенкевича до українців. Дещо українці з'явилися в німецькій пресі в останніх двох тижнях також у статтях: про славянські народи (напр. "Кельніше Фольксцайтунг" з 19.жовтня), про нездійснену автономію Закарпаття ("Дойтше Альгемайне Цайтунг" з 20.жовтня), про конгрес німецьких передісториків у Ельбінгу і т.д.

Серед окремих німецьких творів, які появилися в останній добі та порушують також і українські проблеми, заслуговують на особливу увагу українського читача кілька дуже змістовних і взірцево виданих енциклопедій. Насамперед мусимо тут згадати про четвертий том "Підручної книги географічної науки" ("Г а н д б у х д е р Г е о г р а ф і ш е н В і с с е н ш а ф ф т"), що служить до певної міри архитвором щодо географічних відомостей про країни від Альпів аж до Уралу (за винятком Німеччини). Цілий ряд відомих авторів з різних країн співпрацював над цим багатомілюстрованим збірником, який має коло 500 сторін тексту, 5 мап, таблиці й графікони, покажчик літератури та інші додатки. Україна розглядається в цьому творі як особлива країна поміж Середньою Європою та Московщиною і власне Україні присвячена в цій публікації не випадково — поважна увага. "Гандбух дер географішен Вісеншафт" вимагає особливо докладного обговорення і до цієї справи ми ще повернемо. Те саме можемо ми повторити також щодо іншої найновішої німецької публікації про пресу цілого світа крім Німеччини. Це — "Г а н д б у х д е р В е л ь ш - п р е с с е", якого 3-є видання зявилося під керуванням проф. др. Карла Б е м е р а в настільки технічно-бездоганній формі, що ще довго мабуть буде вважатися цей твір найкращою публікацією того роду на цілому світі. На виданню "Гандбуху" співпрацювала ціла низка фахівців і установ. Коло 650 сторін тексту та 141 портрет відомих діячів преси з багатьох держав цілого світа свідчать вже самі про межі цієї енциклопедії, в якій не забракло біографічних відомостей про багатьох працівників преси. Побіжним вісткам про пресу підсовітської України та про українську пресу в межах Польщі присвячені в цій публікації разом понад 1½ сторінки тексту. "Гандбух дер Вельтпрессе" вийшов у "Арманен-Ферляг" (Ляйпціг та Франк-фурт н.М.) і коштує 48.— німецьких марок.

Нещодавно вийшла в Берліні ("Ульштайн-Ферляг") книжка Теодора К р е г е р а : "Берестя Литовське. Початок і наслідки большевицького ошукання світу". Книжка має 320 сторін і є ілюстрована.

Особливий характер мають деякі видання берлінського "Н і б е - л ю н г е н - Ф е р л я г у", що присвячені різним явищам на підсовітських теренах. Три найновіші публікації цього рухливого видавництва торкаються безпосередньо підсовітсько-української сучасности. В брошурі для масового читача, яку написав бувший німецький комуністичний функціонер Льоренц К а м п г а у з е н ("Унтер Арбайтерн унд Бауерн ін дер У. д.С.С.Р.") подана мужня сповідь людини, що задурманена марксизмом пішла в найми до червоної Москви і щойно там — серед жорстокої підсовітської дійсности — вилікувалася від комуністичної пошести та знайшла в собі силу повернутися до власного народу. Чимало конкретних фактів у цій брошурі торкається підсовітської України, а подані ілюстрації відносяться в першу чергу до околиць Харкова і здебільшого до 1933-ого року. В іншій книзі того самого видавництва (Ернст Е р т л ь : Веркмайстер ім "Парадіз". 4 Яре Тракторенверк Харков". Беарбайтет фон Петер Ніколаєв) розповів на 301-сторінці німецький майстер про свої досвіди й переживання на службі червоної Москви. Спомини німецького техника опрацював Ніколаєв, якого минулорічна книжка про "Селян під молотом і серпом" ("Бауерн унтер Гаммер унд Зіхель", 1936, стр.411) вийшла також накладом "Н.Селюнген-Ферлягу".

На закінчення нашого побіжного огляду україніки в німецьких виданнях за останні два місяці мусимо ми згадати про статтю грузинського кня-

зя Михайла Чулюкідзе "Україна й Грузія під російським пануванням" яка надрукована в листопадовому зошиті берлінського місячника "Гайст дер Цайт" ("Дух Часу"). Цей орган "Німецької Служби для академічного Обміну" є репрезентативним журналом, що видається в першу чергу для чужини і має служити Німеччині певним містком до академічних кругів цілого світа. "Гайст дер Цайт" є продовженням колишнього місячника "Гохшуле унд Аусланд" ("Висока школа й чужина"), який в своїх давніших річниках поміщував вістки й статті м.ин. і про українське студентство.

М.Чулжкідзе присвятив у "Гайст дер Цайт" з восьми сторінок своєї статті - три сторінки виключно самій Україні, порушуючи дещо з української історії (від 1764 року) і зачеплюючи деякі явища з підсовітського українського життя.

М.Масюкевич.

ОСІННІЙ ПОКАЗОВИЙ ЯРМАРОК У ЛЯЙПЦІГУ

(ВУНІ) Між весняними та осінніми ярмарками в Ляйпцігу є стало велика різниця в розмірах показу й числі виставців і відвідувачів вже тому, що технічні ярмарки з огляду на високі кошти можуть відбуватися тільки один раз у році, саме на весну. В звязку з цим стоїть також основно інший характер осінніх ярмарків - інші народньо-господарські моменти рішають про успіх чи невдачу показу. В осени на першій місці виробництво споживчих предметів у ширшій розумінню, не засобів продукції, що весною домінують завдяки технічним ярмаркам. Тільки будівельний ярмарок належить осінню до ділянки продукційних засобів. Відомо, однак, що кон'юктурний перебіг не однаковий для цих двох родів промислового виробництва: вихід з важкої депресії визначається роком продукції продукційних засобів, за яким у доволі поважній віддалі слідує збільшення продукції також предметів споживання в ширшій розумінню. Остання депресія ("криза") мала такий затяжний перебіг, вихід з неї був такий повільний, що відставання продукції предметів безпосереднього вжитку викликало в відношенню до ляйпцігських ярмарків вражіння, неначе осінні втратили вже на вазі та що напрошується хіба зосередження показів на один весняний речинець. Щойно цьогорічна осінь виявила нестійність такого сумаричного погляду й заразом правдиву причину слабшого розвитку осінніх ярмарків в останніх роках. Передумови для кращого розвитку були рішуче корисніші ніж попередніх 8 літ: у Німеччині спад безробіття на мінімальне число, взагаліж у світі кінець глибокої депресії, наслідком того оживлений попит на предмети споживання кращої якості, включно до мистецьких ремісничих виробів.

Такий напрям у розвитку краєвого і закордонного попиту ставив німецьких продуцентів перед деякі нові й нелегкі завдання, з огляду, з окрема, на недостачу багатьох сирівців. Вже попередніх літ появилися нові матеріяли та почали заступати бракуючі сирівці в щораз вищій мірі та порівнює дуже успішно. Але споживчий характер осіннього ярмарку і якісний напрям у розвитку попиту вимагали не тільки масового вживання цих солідних і старанно вироблюваних винаходів німецької науки й техніки, але й підтягнення їх під естетичні і т.д. вимоги споживача, який не керується якраз тільки технічно-раціональними міркуваннями і обра-

хунками. З цього погляду це був цікавий іспит для німецьких продуцентів на цій "ярмарку нових матеріалів і нових креацій".

Текстильний показ, в осени з природи речі важніший ніж на весні, визначався багатством нових виробів і великими досягненнями, теж у ділянці де мода й смак не схильні брати огляд на якийсь брак сирівців чи пляново-господарських тенденцій. Були й такі новості як наприклад целофанова нитка, тонша й ніжніша ніж шовк і павутиння: 55 тисяч метрів на кілограм, 500 тисяч ниток з квадратного метра ваги 30 грамів. Вироби дуже декоративні, появилися навіть серпанки й коронки з целофану. Але це тільки одне, хоч і дуже ярке досягнення текстильної хемії, репрезентованої в Ляйпцігу виробами 400 підприємств. Клітинова вовна (Целльволле) найшла незвичайно багато застосування включно навіть до трансмісії. В галянтерійній ділянці славнозвісні Офенбахські фабрики доказали, що зі шкіри морських риб (головно акул) можна виробити дуже навіть гарні шкіряні предмети та що таким чином кільколітня праця гамбурських винахідників і Дрезденського Інституту дослідів над шкірою не пішла на марно. В напрямі заступлення бракуючих матеріалів новими лежить також вироблення "Райсфершлюсу" зі штучної живиці замість металю; в напрямі моди і практичної елегантії такі новинки як калитки, наручні або впущені до рукавиці (ліва долоня); дамські торбинки з багатим змістом і навіть з електричним освітленням всередині, а то і з райсфершлюсом, який можна відчиняти одною рукою і под.

Порівнююче легко було заступити шклом металю, наприклад в консервових коробках, з гарним ефектом - у підставках печей і ялинки (пристосування до барви, світляні ефекти), з практичною користю і естетичним підбором у термосів (тверде, нерозбивне шкло замість металевого плаща, пружисте обложення; різні барви й форми; найбільші фабрики в Ільменау та інші в Турингії), але найтяжче завдання чекало німецьких продуцентів в золотарстві. Вдалося їм довести вісімкаратове золоте до зовнішніх якостей чотирнадцяткаратого (шлюбні перстені і под.) ввести легкі метали в нових сполученнях та зробити їх здатними до позолочування, посріблювання і т.д., що до недавна було практично неможливе, скомбінувати срібло в складніших виробках з плястичними масами, керамічними і подібними. В ділянці мистецького виробництва звертає на себе увагу оживлення старих традиційних форм у пристосуванні до зовсім новітніх вимог. Народне мистецтво виступало зі своїми питомими виробами досить імпазантно але хоч трохи поінформованому глядачеві мимохіть приходить на думку, що українські вироби в своїй вузькій ділянці булиб тут мабуть понад усяку конкуренцію, і тутешню і австрійську, мадярську і под., які теж виставляли. По українцях не було і сліду; зате в властивій частині музею, який дає свої салі для показу мистецького виробництва в відділі для світової економічної географії, поруч зі сенсацією, що взагалі музей попри передпотопові кістяки наважився виставляти, і то знаменито, щось аж таке життєве, є ще друга несподіванка - велика світлина: українська хата і господарство в пшеничній районі Канади.

Побіч з завданням пристосувати вироби з нових матеріалів до вимог; смаку і естетики замітні також і деякі інші тенденції. Увага до соціальних відносин проявляється в різноманітнім показі всяких гігієнічних, улаждень, приладів до улегшення праці (теж домашньої), автоматів, які з часом значно улегчуют розв'язку проблеми довшого відпочинку торговельника без невігоди для споживача. Переважає тип середньої величини уні-

версальних автоматів, не обмежених вже на значкові артикули, з одним проводом без шруб, колісчат і т.д. а з електричним виключуванням, технічно власне без особливих новинок, але з дуже удосконаленим зовнішнім виглядом. Цікаві автомати для складання туди пакунків, коли хто довше ходить по місті за накупками. Дуже розумна тенденція в модерних забавках. Хоч здавна славні німецькі забавки з того, що дитина граючись разом чогось навчається, тут всетаки є ще й дальший поступ: при автах, залізницях, пожежних возах і т.д. все улажене як у дійсності: авта видають відомі компресові звуки, мають захисні шибки проти вітру, наберають бензини, візжають до відповідно заряджених гаражів, де їх потім мийуть, пожежні вози на стиснення гудзика виїздять з ревом сирени, ляльки мають модерно заряджені купальні з вмурованими ваннами, збірниками теплої води і т.д. Словом усе по можливості як у дійсним життю: діти не мають бути чужинцями в високо-розвиненім технічнім життю сучасності, у сьогоднішнім не в давноминулім часі, коли винаходили перші забавки і складали оповідання для дітей, які давно вже не відповідають сьогоднішнім обставинам. На місце професора, який може орієнтуватися би у грецькім побуті, але безрадного на парижськім бруку своєї батьківщини (у Анатолія Франса), в анекдотах появляється хлопчик, якого родичі беруть як самотнього в родині "фахівця" при купуванні авта.

Поза цими кількома провідними тенденціями осінній показовий ярмарок, розуміється, кипів і безліччю інших цікавих і практичних новинок. Виставляло 5.505 фірм, з того 361 з закордону (в осени 1936 тільки 4.837 і 233), інтересентів відвідало ярмарок 6.174, з того 533 з чужини (1936 в осени - 5.916 і 518); це є найвищі числа від року 1932 (на весняних ярмарках, звичайно, числа завше значно вищі: 1937 було 7.942 виставців, з того 931 з чужини, та 263.000 інтересентів, з того 31.684 з чужини).

З показовим ярмарком, як що року, були звязані циклі рефератів, з яких найважливіший були: виклади німецької інституції для економічних наук, присвячені зовнішнім торговельним і валютним питанням (міністерський радник Шпітта про методу й техніку торговельних договорів і проф. Нель фон дер Намер про стабілізацію валют у світовому мірилі); цикл викладів на будівельнім ярмарку про дерево (др. інж. Стой), про мурування старшими способами з заощадженням заліза радник Гокль, про металеве господарство інж. Гертріх. Врешті конгрес до проблем транспорту і комунікацій.

Згадатиб при тій нагоді, що цього року святкує двацятилітній ювілей ярмарковий уряд (Мессеамт), який заложене в році 1917 та який в дуже тяжких часах вміло проводив ляйпцігськими ярмарками аж по сьогоднішній день.

Р. Димінський.

РІЖНІ ВІСТИ.

(ВУНІ) РОКОВИНИ СМЕРТИ МИКОЛИ ЛИСЕНКА. Для вшанування 25-ої річниці смерти найбільшого українського композитора Миколи Лисенка влаштувала в Берліні 21. XI. 1937 Українська Громада в Німеччині Святочну Академію. Доповідь про М. Лисенка та його творчість виголосив проф. др. З. Кузеля. Багату вокальну програму Академії виповнила оперова співачка пані Іванна СИНЕНЬКА-ІВАНИЦЬКА (сопран). З великим мистецьким успіхом відспівала вона

16 пісень (Лисенка, Січинського, Степового, Лядкевича, Нижанківського, Барвінського та Ревуцького). Голосовий скарб співачки конкурує з майстерною технікою виразу, яка міцно прозирає впливи доброї італійської школи. Пані І. Синенська-Іваницька (походить з села Чернокінці Великі в Східній Галичині) скінчила консерваторію в Празі та відбула дворічний курс співу в Міляні. Ці студії вможливила їй м.ін. стипендія від Митрополита графа Андрея Шептицького у Львові. В сучасній добі перебуває пані Синенська-Іваницька в Берліні, де дістала деякі пропозиції щодо концертних виступів.

(ВУНІ) ВИКЛАД ПРОФ. І. МІРЧУКА. Дня 19.ц.м. виголосив проф. др. І. Мірчук у 28-й аудиторії Берлінського Університету виклад про "Основні принципи виховання в Совітському Союзі", в якому окрему увагу присвятив большевицько-русофільським тенденціям у Підсовітській Україні.

(ВУНІ) ЛЕКЦІЇ ПО НІМЕЦЬКИ. В берлінському поширеному журналі "Шулзрунд-функ" за вересень помістила пані Марія Мірчукова гарний переклад новели Б. Лепкого: Аллегро Патетіко.

(ВУНІ) Нове число "Україніше Культурберіхте" 33/34 з 30 листопада присвячене в цілості українській мові й літературі й приносить статті проф. др. К. Чеховича (про походження української мови), проф. д-ра І. Зілинського (про українознавчі студії в Кракові), проф. Саскатунського Університету в Канаді Г. Сімсона (про українсько-англійську транскрипцію), д-ра М. Маскевича (про гарне письменство Підсовітської України 1922-1937), д-ра Я. Рудницького (про українське мовознавство в рр. 1932-1937), ред. Акс. Шмідта (про великоруську літературну пропаганду в книжці Сементовського-Курила), а крім того "Два голоси про українську мову й культуру" з 1840 р. (д-ра Трітена) й 1937 р. (Т. Айкого), реф. про виклад д-ра І. Есіга про "Слово о полку Ігореві", рецензії (м.и. на "Україну" й граматики Угриня-Безгрішного, Рудницького й Неврлього), огляд журналів, спис українознавчих викладів у Німеччині, дрібні вісти, бібліографію й и.